

Rigsdagstidende.

1851. Forhandlingerne paa Folkethinget. № 108

Tredie Session.

39te Møde.

Onsdagen den 10de December.

(Fortf.)

Mumtshøll (fortf.): Naar nu det belgisse Laug, som, efter hvad jeg har erfaret, ved at søge Oplysninger, ikke tager fast Ophold her i Landet, men derimod efter faa Mars Forløb fornyes med nye Interessenter, medens de gamle gaae tilbage til deres Hjemstavn med deres vundne Fortjeneste, — naar nu dette Laug besværer sig saa stærkt, som jeg har seet af en Protest mod Ophævelsen af deres Huseerfrihed, og paaberaabe sig, at deres Fabrik aldeles ikke kan bestaae uden netop ved Huseerfrihed, saa synes mig, at det derved paa en Maade selv fordømmer Fabrikken; thi kan den kun bestaae ved saadanne Indskrænkninger, som skade Industrie og Handel omkring i Kjøbstæderne, da troer jeg neppe, at det er rigtigt at holde paa den. Jeg troer iøvrigt, heller ikke, at det vilde blive saa overordentlig skadeligt for selve Fabrikken paa Haraldskjær, om den mistede Huseerfriheden, da den nemlig let kan faae sine Varer anbragte paa alle mulige Handelspladse i Landet, og forsaavidt den har givet lang Credit til Bønder eller Landboere og saaledes bundet sig til directe Forbindelse med Private, da kunde det i det Høieste lede til, at man af Bilttghedshensyn ikke just lige strax ophævede Huseerfriheden; og finder man, at det er rigtigt at give dem eet eller to Mars Genstand, kan det skee ved et Endringsforslag til Loven. Jeg troer derfor med fuld Ret at kunne anbefale dette Lovforslag, uden at krænke Noget, til at fremmes her i Thinget, men jeg vil naturligviis lægge stor Vægt paa, hvorledes den ærede Indenrigsminister muligviis vil udtale sig om Sagen, da jeg veed, at et saadant Lovforslag

Skabne i alt Væsentligt vil afhænge deraf. Jeg har havt en stor Mængde Erklæringer at gjennemsee, som ifølge et Circulaire af 14 Mai 1847 fra Generaltoldkammeret ere blevne indhentede fra alle Amtmænd, Amtsraad og Communalbestyrelser omkring i Landet angaaende denne Sag, og der har jeg fundet et meget godt Materiale til at dømme om Sagen, men jeg tør ikke aabenbare Noget af dette, da det er en af Administrationens ex officio indhentede Erklæringsfager, som maa skee ikke maa offentliggjøres.

Indenrigsministeren: Forsaavidt den ærede Forslagsstiller har foreslaaet, at den Ret, som hjemles de indenlandske Kobberværker ved Frdn. af 26de November 1768, maa blive hævet, maa det formeentlig beroe paa en Feiltagelse, thi denne Forordning hjemler dem aldeles ingen Ret, men foreskriver kun alle de Bestigelser, under hvilke det er tilladt at opføre Kobberværker, for dem, som have en speciel Bevilling dertil. Den Ret, som de indenlandske Kobberfabrikker have, grunder sig paa specielle Bevillinger, og af endeel af disse Bevillingers Ord fremgaaer det tydeligt, at det er et reelt Privilegium. Saaledes hedder det f. Ex. for Brede-Nymølle Fabriks Vedkommende udtrykkeligt i Privilegiet, at det er et reelt Privilegium, som skal følge Møllens nærværende og tilkommende Eier; det er altsaa et Privilegium, der paa ingen Maade kan hæves, uden at Vedkommende faae Erstatning derfor, men i det Hele taget forekommer det mig tvivlsomt, hvorvidt det virkelig kan være i Landboernes Interesse, at disse Privilegier hæves. Jeg troer, at Landboerne igjennem den nu bestaaende Indretning faae billigere og bedre Varer, end de ville være istand til at faae i Kjøbstæderne hos Kobbersmedene. Det har tidligere været paatænkt at udvide denne Huseerfrihed til samt-